

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 1)

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคน คือ การศึกษา คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ขึ้นอยู่กับการศึกษาอบรมเป็นสำคัญ นอกจากนี้การศึกษาก็เป็นรากฐานสำคัญในการแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคม เพราะการศึกษาก็เป็นกระบวนการช่วยให้คนพัฒนาตลอดชีวิตพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเป็นสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถรวมพลังสร้างสรรค์พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 2) ซึ่งจะเห็นว่า การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการเตรียมและพัฒนาคนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การจัดการศึกษาของไทยในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ไม่สามารถพัฒนาคนให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษา โดยออกกฎหมายทางการศึกษาระดับแรกของไทย คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 106)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นกฎหมายศึกษาระบุนิติชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนใน หมวด 4 แนวทางการศึกษา มาตรา 24 ข้อ 5 ระบุว่า "จะส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ" นอกจากนี้แล้วในมาตรา 30 ยังกล่าวต่อไปอีกว่า "ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ

การศึกษา จึงเห็นได้ว่าครูมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มบทบาทเป็นนักวิจัยเพื่อศึกษาหาข้อมูล มาเป็นกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ทัศนาศาสตร์, 2543 : 73)

การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยมุ่งเสนอความต้องการของท้องถิ่นและให้ทุกฝ่ายในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาให้จัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำงานเป็นทีม แสดงออก อย่างอิสระ โดยการทำให้โครงการ เป็นผู้ปฏิบัติจริงมีส่วนร่วมทุกกระบวนการและทุกกิจกรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาเต็มศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการ ให้ความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง ทั้งนี้ ครูผู้สอนต้องเป็นกลไกในการจัด การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และครูจำเป็นต้องมีศักยภาพในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่หลากหลาย เมื่อกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไป บทบาทของครูก็ควร เปลี่ยนไปด้วย เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้ง ในการจัดการเรียนการสอนต้องจัดให้มีเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง เป็นการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธี แสวงหาความรู้ด้วยตนเองเรียนรู้ด้วยความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้อง มีการคิดค้นหาวิธีและทดลองใช้เทคนิควิธีใหม่ ๆ ซึ่งครูสามารถนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน มาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้ เพราะการวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าหา ความจริงอย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน และช่วยพัฒนา ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, 2542 : 2)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีนโยบายมุ่งเน้นไปที่การทำกรวิจัย ของครูโดยสนับสนุนการพัฒนาครูให้เป็นนักวิจัย และสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 107)

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดได้ตระหนักถึงการพัฒนาคุณภาพของครู ให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และนวัตกรรมจัดการ การเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นหลัก ตลอดจนสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล จึงได้ดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และกำหนดเป็นโครงการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนขึ้น เมื่อพุทธศักราช 2542 (นิคม สุวพงษ์, 2542 : 9) และในปีพุทธศักราช 2544 ก็ได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพของครูให้มีความรู้ความ

สามารถในการวิจัยในชั้นเรียน โดยกำหนดโครงการ การพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกอบรม
ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนและได้จัดอบรมหลักสูตรวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การวิจัยใน
ชั้นเรียนให้แก่ครูผู้สอน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. 2544 : 1)

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนในท้องถิ่น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา
และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ
ชีวิตที่ดี มีสุขภาพอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และ
สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข จากภารกิจดังกล่าว และให้สอดคล้องกับ
นโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
เกษตรวิสัย จึงได้กำหนดให้มีการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัย
(สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย. 2544 : 5) และได้จัดอบรมการวิจัยในชั้นเรียน
ให้แก่ผู้สอนในเดือนสิงหาคม ปีพุทธศักราช 2544 ครบทุกคน แล้วมีการออกนิเทศติดตาม
เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ปรากฏว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถทำการวิจัยชั้นเรียน
ได้และผลงานวิจัยที่ทำก็ยังไม่หลากหลายและไม่ต่อเนื่อง (สวัสดิ์ วันภูงา. 2545 : สัมภาษณ์)
การทำวิจัยในชั้นเรียนนั้น ครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมแล้ว ควรได้รับการอบรมเพิ่มเติม และเพื่อ
ให้งานวิจัยในชั้นเรียนมีคุณภาพ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรจัดที่ปรึกษาให้ด้วย
(ประดับศรี สีหาวงศ์. 2545 : สัมภาษณ์) และเพื่อให้มีการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง ควร
มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือทุนอุดหนุนการวิจัยในชั้นเรียน (เต็มเดือน ศรีส่อง.
2545 : สัมภาษณ์) ส่วน บุญเรือง ชมภูงูช. (2545 : สัมภาษณ์) กล่าววหลังจากได้ผ่านการ
อบรมการวิจัยในชั้นเรียนแล้ว ก็อยากที่จะทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ยังไม่ค่อยมั่นใจว่าจะทำได้
อยากจะให้มีการจัดไปศึกษาดูงานห้องเรียนที่ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียนได้ดีและอยากจะให้
มีการจัดที่ปรึกษาด้านการวิจัยในชั้นเรียนด้วย

ความต้องการ (Needs) เป็นสิ่งจำเป็นในการทำงาน ถ้าต้องการมากก็อยากทำมาก
ถ้าต้องการน้อยก็อยากทำน้อย การศึกษาความต้องการจึงมีความสำคัญ จากความสำคัญ
และสภาพดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการพัฒนาการวิจัยใน
ชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตร
วิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้
สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัด
ร้อยเอ็ด และจัดหาวิธีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอนเกี่ยวกับการวิจัย
ในชั้นเรียนต่อไป

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิดของความต้องการพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียน (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 58)

ตัวแปรต้น

ขนาดโรงเรียน <ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนขนาดใหญ่ - โรงเรียนขนาดกลาง - โรงเรียนขนาดเล็ก เพศ <ul style="list-style-type: none"> - ชาย - หญิง

ตัวแปรตาม

ความต้องการพัฒนาการวิจัย ในชั้นเรียน <ul style="list-style-type: none"> - ด้านเนื้อหา - ด้านวิธีการพัฒนา - ด้านระยะเวลาในการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย Rajabhat Mahasarakham University

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ และขนาดของโรงเรียนต่อความต้องการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความต้องการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและเป็นรายด้านมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ และขนาดโรงเรียนต่อความต้องการพัฒนาการวิจัย
ในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2544
จำนวน 666 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. 2544 : 22 – 24)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สุ่มจากประชากร ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน
(Multi - Stage Random Sampling) โดยแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียนและเพศ และกำหนด
ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) อ้างจาก
สำเร็จ จันทรสุวรรณ และ สุวรรณ บัวทนต์ (2536 : 122) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 เพศ แบ่งเป็น ดังนี้

- 1) ชาย
- 2) หญิง

3.1.2 ขนาดโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้

- 1) โรงเรียนขนาดใหญ่
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง
- 3) โรงเรียนขนาดเล็ก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความต้องการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของ
ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย
จังหวัดร้อยเอ็ด 3 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านเนื้อหา

3.2.2 ด้านวิธีการพัฒนา

3.2.3 ด้านระยะเวลาในการพัฒนา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
3. ความต้องการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ความต้องการที่จะได้รับ
 - 3.1 การส่งเสริม เพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของครูผู้สอนเกี่ยวกับ
กระบวนการที่ครูผู้สอนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา
การเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ
 - 3.2 ด้านเนื้อหา หมายถึง ขอบข่ายสาระ รายละเอียด ทฤษฎี ตามกระบวนการ
การวิจัยในชั้นเรียน 5 ขั้นตอน ของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ. 2542 : 7) ดังนี้
 - 3.1.1 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง การสำรวจสภาพการ
ปฏิบัติงานของครู ว่ามีปัญหาอะไรบ้าง แล้ววิเคราะห์ว่าปัญหาเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร
 - 3.1.2 การกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา หมายถึง การกำหนด
ทางเลือก และทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยการศึกษเอกสาร ผลงานวิจัย แนวคิด
ทฤษฎีต่าง ๆ
 - 3.1.3 การพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม หมายถึง การกำหนดวิธีการ
หรือการสร้างนวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา แล้วดำเนินการหาคุณภาพของ
วิธีการหรือนวัตกรรม
 - 3.1.4 การนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ หมายถึง การนำวิธีการหรือ
นวัตกรรมที่สร้างขึ้นไปใช้ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.1.5 การสรุปผล หมายถึง การนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์
แล้วสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.2 ด้านวิธีการพัฒนา หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมและเพิ่มเติม
เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในของครูผู้สอนในการวิจัยในชั้นเรียนให้ดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่ง
วิธีการพัฒนา มีดังนี้

3.2.1 การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการพัฒนาครูผู้สอน โดยเพิ่มความรู้ความชำนาญ และทัศนคติเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และผลสำเร็จขององค์การ

3.2.2 การศึกษาต่อ หมายถึง การส่งบุคลากรไปศึกษาต่อหรือศึกษาเพิ่มเติมในสถานศึกษาระดับสูง

3.2.3 การศึกษาดูงาน หมายถึง การจัดให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสไปเยี่ยมชมหน่วยงานและวิธีการปฏิบัติของครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่น

3.2.4 การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่ครูผู้สอนสามารถค้นคว้าหาความรู้ ความชำนาญและทักษะด้วยตนเอง

3.3 ด้านระยะเวลาในการพัฒนา หมายถึง ความถี่หรือจำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนในแต่ละปีการศึกษา

4. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาตามเกณฑ์นักเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 24) ดังนี้

4.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 30 คนขึ้นไป

4.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 คน

4.3 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คน ลงมา

5. เพศ หมายถึง ลักษณะทางสรีระวิทยา แยกได้เป็น เพศหญิงกับเพศชาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออื่น ๆ